

II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA VIJEĆA (Euratom) 2021/765

od 10. svibnja 2021.

o uspostavi Programa za istraživanja i osposobljavanje Europske zajednice za atomsku energiju za razdoblje 2021.–2025. kojim se nadopunjuje Okvirni program za istraživanja i inovacije Obzor Europa te o stavljanju izvan snage Uredbe (Euratom) 2018/1563

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, a posebno njegov članak 7. prvi stavak,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon savjetovanja sa Znanstvenim i tehničkim odborom,

budući da:

- (1) Jedan je od ciljeva Europske zajednice za atomsku energiju („Zajednica”) doprinijeti poboljšanju životnog standarda u državama članicama, što obuhvaća promicanje i olakšavanje nuklearnih istraživanja u državama članicama te njihovo dopunjavanje provedbom programa Zajednice za istraživanja i osposobljavanje.
- (2) Nuklearna istraživanja mogu doprinijeti društvenoj dobrobiti, gospodarskom blagostanju i održivosti okoliša povećanjem nuklearne sigurnosti, osiguranja i zaštite od zračenja. Istraživanja u području zaštite od zračenja dovela su do poboljšanja u medicinskim tehnologijama od kojih mnogi građani imaju koristi i to istraživanje može dovesti do poboljšanja i u drugim sektorima, kao što su industrija, poljoprivreda, okoliš i sigurnost.
- (3) Poštujući u potpunosti prava država članica da odlučuju o svojoj kombinaciji izvora energije, rezultati istraživanja programa uspostavljenog ovom Uredbom mogli bi potencijalno doprinijeti klimatski neutralnom energetske sustavu na siguran, učinkovit i zaštićen način.
- (4) Kako bi se osigurao kontinuitet nuklearnih istraživanja na razini Zajednice, potrebno je uspostaviti program Zajednice za istraživanja i osposobljavanje za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2025. („program Euratoma”). Programom Euratoma trebale bi se nastaviti provoditi ključne istraživačke aktivnosti prethodnih programa uvodeći pritom nove specifične ciljeve i primjenjujući isti način provedbe.
- (5) Izvješće Komisije o privremenoj evaluaciji programa Euratoma za istraživanja i osposobljavanje za razdoblje 2014.–2018. sadržava niz vodećih načela za program Euratoma. Ona uključuju: nastavak potpore nuklearnim istraživanjima usmjerenima na nuklearnu sigurnost, zaštitne mjere, osiguranje, zbrinjavanje radioaktivnog otpada, zaštitu od zračenja i razvoj fuzije; u suradnji s korisnicima dodatno poboljšavanje organizacije zajedničkih europskih programa u području nuklearne energije i upravljanja njima; nastavak i jačanje djelovanja Euratoma u području obrazovanja i osposobljavanja za razvoj relevantnih kompetencija koje su važne za sve aspekte nuklearne sigurnosti, osiguranja i zaštite od zračenja; dodatno iskorištavanje sinergija programa Euratoma i drugih tematskih područja Okvirnog programa Unije; te dodatno iskorištavanje sinergija izravnih i neizravnih djelovanja programa Euratoma.

- (6) Pri osmišljavanju i oblikovanju programa Euratoma u obzir se uzima potreba za uspostavljanjem kritične mase podržanih aktivnosti. To se treba ostvariti uspostavljanjem ograničenog broja specifičnih ciljeva usmjerenih na sigurnu upotrebu nuklearne fisije za primjene u proizvodnji električne energije i druge primjene, održavanje i razvoj potrebnih stručnih znanja, poticanje energije fuzije i potporu politikama Unije i njezinih država članica o nuklearnoj sigurnosti, zaštitnim mjerama i osiguranju.
- (7) Program Euratoma ključan je dio napora Unije za daljnji napredak u tehnološkom vodstvu i promicanje izvrsnosti u području nuklearnih istraživanja i inovacija, posebno u pogledu osiguravanja najviših standarda sigurnosti, osiguranja, zaštitnih mjera, zaštite od zračenja, sigurnog zbrinjavanja istrošenoga goriva, zbrinjavanja radioaktivnog otpada i razgradnje u području nuklearne energije, u skladu s ciljevima programa utvrđenima u ovoj Uredbi.
- (8) Budući da se sve države članice koriste radioaktivnim materijalima, primjerice u medicinske svrhe, ili imaju nuklearna postrojenja, važno je osigurati odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom, kako se zahtijeva Direktivom Vijeća 2011/70/Euratom⁽¹⁾, s ciljem izbjegavanja nepotrebnog opterećivanja budućih generacija. Programom Euratoma trebalo bi nastaviti poboljšavati i podupirati istraživanja i razvoj u vezi s tehnologijama i kompetencijama u području gospodarenja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom.
- (9) U kontekstu ove Uredbe istraživanje energije fuzije provodi se u skladu s europskim planom za fuziju u kojem su navedena istraživanja i razvoj potrebni kako bi se dobila osnova za fuzijske elektrane te u skladu s Odlukom Vijeća 2007/198/Euratom⁽²⁾. U kratkoročnom do srednjoročnom razdoblju ključni korak jest dovršenje i početni rad ITER-a, a snažan program istraživanja fuzije trebao bi dopuniti europske aktivnosti povezane s ITER-om u cilju podupiranja budućeg rada ITER-a i pripreme za pokazni reaktor DEMO.
- (10) Podupiranjem nuklearnih istraživanja program Euratoma trebao bi doprinijeti postizanju ciljeva Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa („Obzor Europa“), uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća⁽³⁾, ali i olakšati provedbu strategije Europa 2030. te jačanje europskog istraživačkog prostora.
- (11) U okviru programa Euratoma trebalo bi iskoristiti sinergije s programom Obzor Europa i drugim programima Unije, od njihova osmišljavanja i strateškog planiranja, preko odabira projekata, upravljanja, komunikacije, širenja i iskorištavanja rezultata, do praćenja, revizija i vođenja.
- (12) Djelovanja u okviru programa Euratoma trebala bi biti proporcionalna i bez udvostručivanja ili istiskivanja privatnog financiranja te bi ujedno trebala imati jasnu europsku dodanu vrijednost. Time će se osigurati usklađenost djelovanja programa Euratoma s pravilima Unije o državnim potporama, čime se izbjegava neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.
- (13) Iako svaka država članica može izabrati hoće li se koristiti nuklearnom energijom, uvažava se i činjenica da nuklearna energija ima različite uloge u različitim državama članicama. Programom Euratoma, putem njegovih istraživačkih aktivnosti, doprinijet će se i poticanju široke rasprave među svim relevantnim dionicima o mogućnostima i rizicima nuklearne energije.
- (14) Kako bi se odgovorilo na potrebe u obrazovanju i osposobljavanju, programom Euratoma trebala bi se pružati potpora putem financijskih doprinosa kako bi istraživači u području nuklearne energije stekli uvjete za ostvarivanje koristi od aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA) na ravnopravnoj osnovi s istraživačima iz drugih područja.

(1) Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom od 19. srpnja 2011. o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom (SL L 199, 2.8.2011., str. 48.).

(2) Odluka Vijeća 2007/198/Euratom od 27. ožujka 2007. o osnivanju Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije i davanju povlastica tom poduzeću (SL L 90, 30.3.2007., str. 58.).

(3) Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL 170, 12.5.2021., str. 1.).

- (15) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo razdoblje trajanja programa Euratoma koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽⁴⁾, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (16) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ („Financijska uredba”) primjenjuje se na program Euratoma. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima. Pravila donesena na temelju članka 322. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (17) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove prikladnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. Kad je riječ o bespovratnim sredstvima, to bi trebalo uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova.
- (18) Posebna bi se pozornost trebala posvetiti osiguravanju odgovarajućeg sudjelovanja malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) te općenito privatnog sektora. Kvantitativne i kvalitativne procjene sudjelovanja MSP-ova trebale bi se provoditi u okviru mehanizama evaluacije i praćenja.
- (19) Aktivnosti koje se razvijaju u okviru programa Euratoma trebale bi težiti uklanjanju rodne nejednakosti i promicanju ravnopravnosti između žena i muškaraca u istraživanjima i inovacijama, u skladu s člancima 2. i 3. Ugovora o Europskoj uniji i člankom 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Rodnu dimenziju trebalo bi integrirati u istraživanja i inovacije te slijediti u svim fazama ciklusa istraživanja.
- (20) S ciljem produblivanja odnosa između znanosti i društva te jačanja povjerenja javnosti u znanost, programom Euratoma trebalo bi poticati informiranu angažiranost građana i civilnog društva u vezi s pitanjima istraživanja i inovacija promicanjem znanstvenog obrazovanja, većom dostupnošću znanstvenog znanja, razvojem odgovornih planova istraživanja i inovacija koji ispunjavaju interese i očekivanja građana i civilnog društva te omogućavanjem sudjelovanja građana i civilnog društva u aktivnostima u okviru programa Euratoma.
- (21) U djelovanjima obuhvaćenima područjem primjene programa Euratoma trebala bi se poštovati temeljna prava i načela priznata osobito Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.
- (22) Važno je i dalje olakšavati korištenje intelektualnog vlasništva koje stvaraju sudionici uz zaštitu legitimnih interesa drugih sudionika i Zajednice u skladu s glavom II. poglavljem 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju („Ugovor o Euratomu”).
- (23) Kako bi se postigao najveći mogući učinak financiranja sredstvima Euratoma, Zajednica može, prema potrebi, razmotriti europska partnerstva s partnerima iz javnog ili privatnog sektora pod uvjetom da se željeni učinak može djelotvornije postići u partnerstvu nego samostalnim djelovanjem Zajednice u usporedbi s drugim oblicima potpore iz programa Euratoma. Ovom bi Uredbom trebalo osigurati da takva partnerstva imaju jasan pristup europskih partnerstava utemeljen na načelu životnog ciklusa te da slijede transparentan postupak odabira i donošenja odluka u skladu s Prilogom III. Uredbi (EU) 2021/695.

⁽⁴⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

⁽⁵⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredbi (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (24) Ciljevi programa Euratoma trebali bi se moći provoditi i s pomoću financijskih instrumenata i proračunskih jamstava u okviru programa koji se temelje na UFEU-u, pod uvjetom da su djelovanja u skladu s ciljevima i pravilima takvih programa.
- (25) Kako bi se osigurala najučinkovitija moguća provedba i postigao koherentan, sveobuhvatan i transparentan okvir za korisnike, sudjelovanje u programu Euratoma i širenje rezultata istraživanja trebali bi podlijevati relevantnim pravilima Uredbe (EU) 2021/695 uz određene prilagodbe ili iznimke. Na program Euratoma trebale bi se primjenjivati relevantne definicije i glavne vrste djelovanja utvrđene u toj uredbi.
- (26) Jamstveni fond za sudionike koji je uspostavljen u okviru programa Obzor 2020. uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ i kojim upravlja Komisija pokazao se kao važan zaštitni mehanizam kojim se ublažavaju rizici povezani s iznosima koji su dospjeli, a nisu ih isplatili sudionici koji ne ispunjavaju obveze. Stoga bi taj mehanizam zaštite trebalo i dalje primjenjivati. Mehanizmom uzajamnog osiguranja uspostavljenim na temelju Uredbe (EU) 2021/695 trebala bi se obuhvatiti i djelovanja u okviru ove Uredbe.
- (27) Zajednički istraživački centar (JRC) trebao bi Uniji i državama članicama, ovisno o slučaju, nastaviti pružati neovisne znanstvene dokaze usmjerene prema korisniku i tehničku podršku tijekom čitavog ciklusa politike. Izravna djelovanja JRC-a trebala bi se provoditi fleksibilno, učinkovito i transparentno, uzimajući u obzir relevantne potrebe korisnika JRC-a i potrebe politika Unije, posebno u području nuklearne sigurnosti, zaštitnih mjera i osiguranja, te osiguravajući zaštitu financijskih interesa Unije. U skladu sa zaključcima Vijeća od 26. travnja 1994. o ulozi JRC-a, JRC bi trebao nastaviti stvarati dodatne resurse s pomoću konkurentnih aktivnosti potpore za politike Unije ili u ime trećih strana. JRC bi trebao moći sudjelovati u neizravnim djelovanjima ako je tako predviđeno relevantnim programom rada.
- (28) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽⁸⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽⁹⁾ i (EU) 2017/1939 ⁽¹⁰⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije.

Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹¹⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršavanje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o osnivanju Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014.–2020.) i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1982/2006/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 104.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽⁸⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽⁹⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽¹⁰⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁽¹¹⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

- (29) Treće zemlje mogu sudjelovati na temelju njihovih odgovarajućih pravnih instrumenata. U ovu bi Uredbu trebalo unijeti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da dodijele odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (30) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu djelovanja u okviru programa Euratoma te njihovo praćenje i evaluaciju, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾.
- (31) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽¹³⁾ trebalo bi provesti evaluaciju programa Euratoma na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti bi zahtjevi trebali uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka programa Euratoma u praksi.
- (32) Provedeno je savjetovanje s Vijećem guvernera JRC-a osnovanim Odlukom Komisije 96/282/Euratom ⁽¹⁴⁾ o znanstvenom i tehnološkom sadržaju izravnih djelovanja JRC-a.
- (33) Provedeno je dobrovoljno savjetovanje s Europskim parlamentom te je on dao mišljenje ⁽¹⁵⁾. Provedeno je i dobrovoljno savjetovanje s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom te je on dao mišljenje ⁽¹⁶⁾.
- (34) Radi pravne sigurnosti Uredbu Vijeća (Euratom) 2018/1563 ⁽¹⁷⁾ trebalo bi staviti izvan snage.
- (35) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba od početka višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu i trebala bi se primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

Ovom Uredbom uspostavlja se program za istraživanja i osposobljavanje Europske zajednice za atomsku energiju za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2025. („program Euratoma“) i utvrđuju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata u neizravnim djelovanjima u okviru programa Euratoma, koji nadopunjuje program Obzor Europa.

Njome se utvrđuju ciljevi programa Euratoma, proračun za razdoblje 2021.–2025., oblici financiranja i pravila za osiguravanje tog financiranja.

⁽¹²⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

⁽¹³⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽¹⁴⁾ Odluka Komisije 96/282/Euratom od 10. travnja 1996. o preustroju Zajedničkog istraživačkog centra (SL L 107, 30.4.1996., str. 12.).

⁽¹⁵⁾ Mišljenje od 16.1.2019. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽¹⁶⁾ Mišljenje od 12.12.2018. (SL C 110, 22.3.2019., str. 132.).

⁽¹⁷⁾ Uredba Vijeća (Euratom) 2018/1563 od 15. listopada 2018. o programu za istraživanja i osposobljavanje Europske zajednice za atomsku energiju (2019.–2020.) koji nadopunjuje Okvirni program za istraživanja i inovacije Obzor 2020. i stavljanju izvan snage Uredbe (Euratom) br. 1314/2013 (SL L 262, 19.10.2018., str. 1.).

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se relevantne definicije utvrđene u Uredbi (EU) 2021/695. Upućivanja u tim definicijama na Uniju i program Obzor Europa tumače se kao upućivanja na Europsku zajednicu za atomsku energiju („Zajednica”) odnosno program Euratoma. Međutim, za potrebe ove Uredbe, „program rada” znači dokument koji je Komisija donijela za provedbu programa Euratoma u skladu s člankom 16. ove Uredbe.

Sva upućivanja iz ove Uredbe na Uredbu (EU) 2021/695 odnose se na verziju na snazi od 12. svibnja 2021.

Članak 3.

Ciljevi Programa

1. Opći je cilj programa Euratoma provoditi aktivnosti nuklearnog istraživanja i osposobljavanja s naglaskom na neprestanom povećanju nuklearne sigurnosti, osiguranja i zaštite od zračenja, kao i nadopuniti ostvarenje ciljeva programa Obzor Europa, među ostalim u kontekstu energetske tranzicije.
2. Program Euratoma ima sljedeće specifične ciljeve:
 - (a) poboljšanje i podupiranje nuklearne sigurnosti, osiguranja, zaštitnih mjera, zaštite od zračenja, sigurnog zbrinjavanja istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada te razgradnje, uključujući sigurnu i zaštićenu upotrebu nuklearne energije i neelektričnih primjena ionizirajućeg zračenja;
 - (b) održavanje i daljnji razvoj stručnog znanja i kompetencija u području nuklearne energije unutar Zajednice;
 - (c) poticanje razvoja energije fuzije kao potencijalnog budućeg izvora energije za proizvodnju električne energije i doprinos provedbi europskog plana za fuziju;
 - (d) potpora politici Unije i njezinih država članica u trajnom poboljšanju nuklearne sigurnosti, zaštitnih mjera i osiguranja.
3. Ciljevi navedeni u stavcima 1. i 2. provode se u skladu s Prilogom I. Provedba tih ciljeva može, ako je propisno opravdano, obuhvaćati odgovore na novonastale prilike, krize i prijetnje.

Članak 4.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu programa Euratoma za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2025. iznosi 1 382 000 000 EUR u tekućim cijenama.
2. Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 1. iznosi:
 - (a) 583 273 000 EUR za neizravna djelovanja u istraživanju i razvoju fuzije;
 - (b) 266 399 000 EUR za neizravna djelovanja za nuklearnu fisiju, sigurnost i zaštitu od zračenja;
 - (c) 532 328 000 EUR za izravna djelovanja koja provodi Zajednički istraživački centar.

Komisija ne smije odstupiti od iznosa iz točke (c) ovog stavka.

3. Iznosom iz stavka 1. mogu se pokrivati i troškovi za pripremu, praćenje, kontrolu, reviziju, evaluaciju i druge aktivnosti te rashodi potrebni za upravljanje programom Euratoma i njegovu provedbu, uključujući administrativne rashode, kao i evaluaciju ostvarivanja njegovih ciljeva. Administrativni troškovi povezani s neizravnim djelovanjima ne prelaze 6 % iznosa dodijeljenog neizravnim djelovanjima u okviru programa Euratoma iz stavka 2. točaka (a) i (b). Osim toga, iznosom iz stavka 1. mogu se pokrivati i:
 - (a) ako su povezani s ciljevima programa Euratoma, troškovi povezani sa studijama, sastancima stručnjaka te aktivnostima informiranja i priopćavanja;

- (b) troškovi povezani s mrežama informacijske tehnologije s naglaskom na obradi i razmjeni informacija, uključujući institucijske alate informacijske tehnologije te drugu tehničku i administrativnu pomoć potrebnu u vezi s upravljanjem programom Euratoma.
4. Ako je to potrebno da bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do 31. prosinca 2025., odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun nakon 2025. radi pokrivanja troškova predviđenih u stavku 3.
5. Proračunske obveze za djelovanja koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnje obroke.
6. Ne dovodeći u pitanje Financijsku uredbu, rashodi za djelovanja koji proizlaze iz projekata uključenih u prvi program rada mogu biti prihvatljivi od 1. siječnja 2021.
7. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti u program Euratoma podložno uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike („Uredba o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021.–2027.“). Komisija ta sredstva izvršava izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice.

Članak 5.

Treće zemlje pridružene programu Euratoma

1. Program Euratoma otvoren je za pridruživanje sljedećih trećih zemalja:
- (a) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Zajednice koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Zajednice i tih zemalja;
- (b) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Zajednice koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Zajednice i tih zemalja;
- (c) trećih zemalja i teritorija koji ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
- imaju dobre kapacitete u području znanosti, tehnologije i inovacija;
 - predani su otvorenom tržišnom gospodarstvu utemeljenom na pravilima, uključujući pošteno i pravedno postupanje s pravima intelektualnog vlasništva, a koje podupiru demokratske institucije;
 - aktivno promiču politike kojima se poboljšava gospodarska i društvena dobrobit građana.
2. Pridruživanje programu Euratoma svake od trećih zemalja iz stavka 1. točke (c) provodi se u skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Zajednice ili Unije, pod uvjetom da se tim sporazumom:
- (a) osigurava pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa treće zemlje koja sudjeluje u programima Unije ili Zajednice i koristi za tu treću zemlju;
- (b) utvrđuju uvjeti sudjelovanja u programima Unije ili Zajednice, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;

- (c) trećoj zemlji ne dodjeljuje ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Euratoma;
- (d) jamče prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz prvog podstavka točke (b) ovog stavka čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

3. Opsegom pridruživanja svake treće zemlje programu Euratoma u obzir se cilj poticanja gospodarskog rasta u Uniji putem inovacija. U skladu s tim, uz iznimku zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, dijelovi programa Euratoma mogu se isključiti iz sporazuma o pridruživanju za određenu zemlju.
4. Sporazumom o pridruživanju prema potrebi se predviđa reciprocitet sudjelovanja pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji u jednakovrijednim programima pridruženih zemalja u skladu s uvjetima utvrđenima u tim programima.
5. Prema potrebi, uvjetima za određivanje razine financijskog doprinosa osigurava se automatsko ispravljanje svih znatnih neravnoteža u odnosu na iznos koji subjekti s poslovnim nastanom u pridruženoj zemlji prime sudjelovanjem u programu Euratoma, uzimajući u obzir troškove upravljanja, izvršenja i rada programa Euratoma.

Članak 6.

Provedba i oblici financiranja

1. Program Euratoma provodi se putem izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom ili putem neizravnog upravljanja od strane tijela za financiranje iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. Financiranje u okviru programa Euratoma može se osigurati u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, međutim bespovratna sredstva glavni su oblik potpore za neizravna djelovanja u okviru programa Euratoma. Financiranje u okviru programa Euratoma može se osigurati i putem nagrada, nabava i financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.
3. Glavne vrste djelovanja koja se provode u okviru programa Euratoma navedene su i definirane u članku 2. Uredbe (EU) 2021/695, kao što su istraživačka i inovacijska djelovanja, inovacijska djelovanja, inovacijska djelovanja i djelovanja u području uvođenja na tržište, djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti, djelovanja sufinanciranja programa, djelovanja pretkomercijalne nabave, djelovanja javne nabave inovativnih rješenja, djelovanja za koordinaciju i potporu, motivacijske nagrade i priznanja.

Oblici financiranja iz stavka 2. ovog članka upotrebljavaju se fleksibilno za potrebe svih ciljeva programa Euratoma, pri čemu se njihova upotreba određuje na osnovi potreba i značajki određenih ciljeva.

4. Programom Euratoma podupiru se i izravna djelovanja koja provodi JRC.

Članak 7.

Europska partnerstva

1. Dijelovi programa Euratoma mogu se provoditi putem europskih partnerstava.
2. Zajednica može sudjelovati u europskim partnerstvima u bilo kojem od sljedećih oblika:

- (a) sudjelovanje u partnerstvima uspostavljenima na temelju memorandumâ o razumijevanju ili ugovornih aranžmana između Komisije i javnih ili privatnih partnera u kojima se određuju ciljevi europskog partnerstva, povezane obveze svih uključenih strana u pogledu njihovih financijskih doprinosa ili doprinosa u naravi, ključni pokazatelji uspješnosti i učinka, rezultati koje treba ostvariti i načini izvješćivanja; oni uključuju utvrđivanje komplementarnih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti koje provode partneri te koje se provode u okviru programa Euratoma (suprogramirana europska partnerstva);
 - (b) sudjelovanje u programu za istraživačke i inovacijske aktivnosti te financijski doprinos takvom programu, uz utvrđivanje ciljeva, ključnih pokazatelja uspješnosti i učinka te rezultata koje treba ostvariti, na temelju obveza partnera u pogledu njihovih financijskih doprinosa ili doprinosa u naravi i integracije njihovih relevantnih aktivnosti primjenom djelovanja sufinanciranja programa Euratoma (sufinancirana europska partnerstva).
3. Europska partnerstva:
- (a) uspostavljaju se u slučajevima u kojima bi se ciljevi programa Euratoma djelotvornije ostvarili nego samostalnim djelovanjem Zajednice u usporedbi s drugim oblicima potpore u okviru programa Euratoma; odgovarajući udio proračuna programa Euratoma dodjeljuje se tim dijelovima;
 - (b) pridržavaju se načela dodane vrijednosti Unije, transparentnosti i otvorenosti te učinka u Europi i za nju, snažnog učinka poluge u dovoljnom opsegu, dugoročnih obveza svih uključenih strana, fleksibilnosti u provedbi, koherentnosti, koordinacije i komplementarnosti s inicijativama Unije te lokalnim, regionalnim, nacionalnim i, ako je to relevantno, međunarodnim inicijativama ili drugim europskim partnerstvima;
 - (c) slijede jasan pristup utemeljen na načelu životnog ciklusa, vremenski su ograničena i uključuju uvjete za postupno ukidanje financiranja iz programa Euratoma.
4. Odredbe i kriteriji za odabir, provedbu, praćenje, evaluaciju i postupno ukidanje europskih partnerstava utvrđeni su u Prilogu III. Uredbi (EU) 2021/695.

Članak 8.

Otvorena znanost

Odredbe o otvorenoj znanosti utvrđene u Uredbi (EU) 2021/695 primjenjuju se na program Euratoma.

Članak 9.

Prihvatljiva djelovanja i pravila za sudjelovanje i širenje rezultata istraživanja

1. Za financiranje su prihvatljiva samo djelovanja kojima se provode ciljevi navedeni u članku 3.
2. Podložno stavcima 3. i 4. ovog članka, glava II. o pravilima za sudjelovanje i širenje rezultata u Uredbi (EU) 2021/695 primjenjuje se na djelovanja koja se podupiru u okviru programa Euratoma. Upućivanja u Uredbi (EU) 2021/695 na Uniju i program Obzor Europa prema potrebi tumače se kao upućivanja na Zajednicu i program Euratoma. Upućivanja u Uredbi (EU) 2021/695 na „sigurnosna pravila” tumače se tako da uključuju interese obrane država članica u smislu članka 24. Ugovora o Euratomu.
3. Odstupajući od članka 40. stavka 4. Uredbe (EU) 2021/695, pravo na podnošenje prigovora na prijenose vlasništva nad rezultatima ili na dodjelu isključive licencije u pogledu rezultata može se proširiti na dodjele neisključivih licencija.
4. Odstupajući od članka 41. stavka 9. Uredbe (EU) 2021/695, korisnik koji je primio financijska sredstva Zajednice daje pristup svojim rezultatima, bez plaćanja licencijskih naknada, institucijama Zajednice, tijelima za financiranje ili Europskom zajedničkom poduzeću za ITER i razvoj energije fuzije (Fuzija za energiju) osnovanom Odlukom 2007/198/Euratom („Zajedničko poduzeće Fuzija za energiju”) u svrhu razvoja, provedbe i praćenja politika i programa Zajednice ili obveza u okviru međunarodne suradnje s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama. Takva prava pristupa uključuju pravo ovlašćivanja trećih stranaka za upotrebu rezultata u javnoj nabavi i pravo na podlicenciranje. Prava pristupa ograničena su na nekomercijalnu i nekonkurentnu upotrebu.

5. Mehanizam uzajamnog osiguranja uspostavljen na temelju Uredbe (EU) 2021/695 pokriva rizik povezan s izostankom povrata iznosa koje korisnici duguju Komisiji ili tijelima za financiranje u skladu s ovom Uredbom.

Članak 10.

Kumulativno, alternativno i kombinirano financiranje

1. Program Euratoma provodi se u sinergiji s programom Obzor Europa i drugim programima Unije.
2. Kako bi se postigli ciljevi programa Euratoma i odgovorilo na izazove koji su zajednički programu Euratoma i programu Obzor Europa, aktivnosti koje obuhvaćaju više ciljeva utvrđenih programom Euratoma ili aktivnosti kojima se provodi program Obzor Europa, ili obje vrste aktivnosti, mogu imati koristi od financijskog doprinosa Zajednice, podložno članku 9. U okviru programa Euratoma osobito se može predvidjeti doprinos za aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA) u cilju potpore aktivnostima koje su važne za nuklearna istraživanja.
3. Za djelovanje za koje je primljen doprinos iz drugog programa Unije može se primiti doprinos i na temelju programa Euratoma, pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.
4. Djelovanja mogu primiti potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj ili Europskog socijalnog fonda plus u skladu s relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021.–2027. ako im je u okviru programa Euratoma dodijeljena oznaka „pečat izvrsnosti” jer ispunjavaju sljedeće kumulativne uvjete:
 - (a) ocijenjena su u pozivu na podnošenje prijedlogâ u okviru programa Euratoma;
 - (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedlogâ;
 - (c) ne mogu se financirati u okviru tog poziva na podnošenje prijedlogâ zbog proračunskih ograničenja.

POGLAVLJE II.

Programiranje, praćenje, evaluacija i kontrola

Članak 11.

Programi rada

1. Neizravna djelovanja programa Euratoma provode se prema programima rada iz članka 110. Financijske uredbe. U programima rada navodi se, prema potrebi, cjelokupni iznos namijenjen operacijama mješovitog financiranja. Komisija provedbenim aktima donosi programe rada. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 16. stavka 4.
2. Uz zahtjeve iz članka 110. Financijske uredbe, programi rada prema potrebi sadržavaju:
 - (a) utvrđeni iznos dodijeljen za svako djelovanje te okvirni vremenski raspored provedbe;
 - (b) kad je riječ o bespovratnim sredstvima, prioritete, kriterije za odabir i dodjelu, relativni ponder različitih kriterija za dodjelu i maksimalnu stopu financiranja ukupnih prihvatljivih troškova;
 - (c) sve dodatne obveze korisnikâ, u skladu s člancima 39. i 41. Uredbe (EU) 2021/695;
 - (d) višegodišnji pristup i strateška usmjerenja za sljedeće godine provedbe.

3. Komisija izrađuje višegodišnji program rada o izravnim djelovanjima JRC-a u skladu s Odlukom 96/282/Euratom.

Članak 12.

Praćenje i izvješćivanje

1. Komisija trajno prati upravljanje programom Euratoma i njegovu provedbu. Kako bi se povećala transparentnost, ti podaci javno su dostupni na pristupačan način na internetskim stranicama Komisije u skladu s najnovijim ažuriranjem tih podataka.

Pokazatelji za godišnje izvješćivanje o napretku programa Euratoma u ostvarivanju ciljeva utvrđenih u članku 3. navedeni su u Prilogu II. uz smjerove učinaka.

2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka programa Euratoma prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija donosi provedbene akte u vezi s provedbom okvira za praćenje i evaluaciju, posebno putem utvrđivanja polaznih i ciljnih vrijednosti u skladu s Prilogom II. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 16. stavka 3.

3. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultata programa Euratoma prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno, a da se time ne povećava administrativno opterećenje za korisnike. U tu svrhu uvode se razmjerne obveze izvješćivanja za primatelje sredstava Zajednice te, prema potrebi, za države članice.

Članak 13.

Informiranje, komunikacija, promidžba te širenje i iskorištavanje rezultata

1. Primatelji sredstava programa Euratoma priznaju podrijetlo tih sredstava i osiguravaju vidljivost tih sredstava Zajednice, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na program Euratoma, na djelovanja u okviru programa Euratoma i na postignute rezultate. Usto državama članicama i korisnicima pruža pravodobne i detaljne informacije. Usluge povezivanja utemeljene na dokazima koje se baziraju na analizama i afinitetima mreža pružaju se zainteresiranim subjektima u cilju uspostave konzorcija za suradničke projekte, s posebnim naglaskom na prepoznavanju mogućnosti umrežavanja za pravne subjekte iz država članica koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija. Na temelju takvih analiza mogu se organizirati ciljana događanja namijenjena povezivanju u funkciji posebnih poziva na podnošenje prijedloga.

3. Komisija ujedno uspostavlja strategiju širenja i iskorištavanja rezultata radi veće dostupnosti i raširenosti istraživačkih i inovacijskih rezultata i znanja u okviru programa Euratoma, kako bi se ubrzalo iskorištavanje u smislu prihvaćanja na tržištu i osnažio učinak programa Euratoma.

4. Financijska sredstva dodijeljena programu Euratoma također pridonose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Zajednice te aktivnostima informiranja, komunikacije, promidžbe te širenja i iskorištavanja rezultata, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 3.

Članak 14.

Evaluacija

1. Evaluacije programa Euratoma provode se pravodobno kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom postupka odlučivanja u okviru programu Euratoma, njegovu sljedniku i drugim inicijativama koje se odnose na istraživanja i inovacije.

2. Međuevaluacija programa Euratoma provodi se uz pomoć neovisnih stručnjaka odabranih na temelju transparentnog postupka nakon što bude dostupno dovoljno informacija o provedbi programa Euratoma, a najkasnije tri godine nakon početka provedbe programa Euratoma. Ona uključuje procjenu dugoročnog učinka prethodnih programa Euratoma za istraživanja i osposobljavanje te čini temelj za prilagodbu provedbe programa Euratoma ili preispitivanje programa Euratoma, prema potrebi. Njome se procjenjuje učinkovitost, djelotvornost, relevantnost i koherentnost programa Euratoma te dodana vrijednost Zajednice.
3. Na kraju provedbe programa Euratoma, a najkasnije četiri godine nakon završetka razdoblja navedenog u članku 1., Komisija provodi završnu evaluaciju programa Euratoma. Evaluacija uključuje procjenu dugoročnog učinka prethodnih programa Euratoma za istraživanja i osposobljavanje.
4. Komisija objavljuje i priopćuje zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija.

Članak 15.

Revizije

1. Sustav kontrole programa Euratoma osigurava odgovarajuću ravnotežu povjerenja i kontrole uzimajući u obzir administrativne i druge troškove kontrole na svim razinama, posebno za korisnike. Pravila revizije moraju biti jasna, dosljedna i koherentna tijekom cijelog programa Euratoma.
2. Revizija djelovanja koja se zajednički financiraju iz različitih programa Unije provodi se samo jednom i obuhvaća sve uključene programe i njihova primjenjiva pravila.
3. Osim toga, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može se osloniti na kombinirana preispitivanja sustava na razini korisnika. Ta kombinirana preispitivanja neobvezna su za određene vrste korisnika i sastoje se od revizije sustava i procesa te se dopunjuju revizijom transakcija. Takve revizije transakcija provodi nadležni neovisni revizor kvalificiran za provedbu zakonske revizije računovodstvenih dokumenata u skladu s Direktivom 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može upotrebljavati revizije sustava i procesa za određivanje ukupnog jamstva dobrog financijskog upravljanja rashodima te za ponovno razmatranje razine *ex post* revizija i potvrda o financijskim izvještajima.
4. U skladu s člankom 127. Financijske uredbe Komisija ili tijelo za financiranje može se osloniti na revizije upotrebe doprinosa Zajednice koje provode druge neovisne i nadležne osobe ili subjekti, uključujući one koje nisu ovlastile institucije ili tijela Unije.
5. Revizije se mogu provoditi do dvije godine nakon plaćanja preostalog iznosa.
6. Komisija objavljuje smjernice za reviziju kako bi se osigurala pouzdana i ujednačena primjena i tumačenje revizijskih postupaka i pravila tijekom cijelog trajanja programa Euratoma.

Članak 16.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Odbor se sastaje u dvama različitim sastavima koji se bave aspektima programa Euratoma povezanim s fisijom odnosno fuzijom.

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2006. o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja, kojom se mijenjaju direktive Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ i stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 84/253/EEZ (SL L 157, 9.6.2006., str. 87.).

U cilju lakše provedbe programa Euratoma za svaki sastanak odbora kako je utvrđen u dnevnom redu Komisija će u skladu s utvrđenim smjericama nadoknaditi troškove za jednog predstavnika po državi članici, kao i za jednog stručnjaka ili savjetnika po državi članici za one točke dnevnog reda za koje neka država članica zahtijeva posebnu stručnost.

3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
4. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
5. Kada se mišljenje Odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva obična većina članova odbora.
6. Komisija redovito obavješćuje odbor o ukupnom napretku u provedbi programa Euratoma te mu pruža pravodobne informacije o svim djelovanjima koja se predlažu ili financiraju u okviru programa Euratoma.

Članak 17.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u programu Euratoma prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

POGLAVLJE III.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 18.

Stavljanje izvan snage

Uredba (Euratom) 2018/1563 stavlja se izvan snage.

Članak 19.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započetih na temelju Uredbe (Euratom) 2018/1563, koja se nastavlja primjenjivati na ta djelovanja do njihova zaključenja.
2. Prema potrebi, sve preostale zadaće odbora osnovanog Uredbom (Euratom) 2018/1563 izvršava odbor iz članka 16. ove Uredbe.
3. Iz financijske omotnice za program Euratoma mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između programa Euratoma i mjera donesenih na temelju Uredbe (Euratom) 2018/1563.

Članak 20.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 10. svibnja 2021.

Za Vijeće
Predsjednik
J. BORRELL FONTELLES

PRILOG I.

AKTIVNOSTI

Specifični ciljevi iz članka 3. stavka 2. nastoje se postići u cjelokupnom programu Euratoma u skladu s općim odrednicama aktivnosti opisanim u ovom Prilogu. Provedbom tih specifičnih ciljeva programom Euratoma podupiru se države članice u provedbi zakonodavstva Euratoma ⁽¹⁾ i jačaju istraživački napor država članica i privatnog sektora. Ti specifični ciljevi trebali bi doprinijeti održavanju i daljnjem razvoju tehnološkog vodstva u području nuklearne energije.

Kako bi se ostvarili specifični ciljevi iz članka 3. stavka 2., programom Euratoma podupirat će se međusektorske aktivnosti koje osiguravaju sinergiju istraživačkih napora za rješavanje zajedničkih izazova. Osigurat će se odgovarajuće poveznice i sučelja, poput zajedničkih poziva, s programom Obzor Europa. Povezane istraživačke i inovacijske aktivnosti isto bi tako mogle imati koristi od financijske potpore iz fondova na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021.–2027. u mjeri u kojoj su usklađene s ciljevima i propisima tih fondova.

Aktivnosti navedene u ovom Prilogu uključuju međunarodnu suradnju u nuklearnom istraživanju i inovacijama za mirnodopsku primjenu, koja se temelji na zajedničkim ciljevima i međusobnom povjerenju u cilju pružanja jasnih i znatnih koristi Uniji, njezinim građanima i okolišu. To uključuje međunarodnu suradnju putem multilateralnih okvira. Kao službeno priznato provedbeno tijelo Euratoma za Međunarodni forum za razvoj reaktora IV. generacije (GIF) ⁽²⁾, JRC će nastaviti olakšavati i koordinirati doprinose i sudjelovanje Zajednice Euratoma u aktivnostima istraživanja i osposobljavanja u okviru GIF-a. Doprinos aktivnostima GIF-a u okviru područja primjene programa Euratoma usmjeren je na aktivnosti istraživanja i osposobljavanja u vezi sa sigurnosti, zaštitom od zračenja, mjerama zaštite i neširenjem oružja specifične za sustave IV. generacije.

Svaku novu aktivnost dodijeljenu JRC-u analizira Vijeće guvernera JRC-a kako bi se provjerila njezina usklađenost s postojećim aktivnostima u državama članicama i izbjeglo udvostručavanje nuklearnih istraživanja i razvoja u Uniji.

Prioritete programa rada treba odrediti Komisija na temelju povratnih informacija javnih tijela, dionika u području nuklearnih istraživanja i bilo kojih relevantnih organizacija ili foruma dionika u području nuklearne energije.

Za financiranje iz programa Euratoma bit će prihvatljiva istraživanja i osposobljavanje u sljedećim područjima:

- (a) poboljšanje i podupiranje nuklearne sigurnosti, osiguranja, zaštitnih mjera, zaštite od zračenja, sigurnog zbrinjavanja istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada te razgradnje, uključujući sigurnu i zaštićenu upotrebu nuklearne energije i neelektričnih primjena ionizirajućeg zračenja ⁽³⁾:
 - i. nuklearna sigurnost: sigurnost reaktorskih sustava i gorivnih ciklusa u upotrebi u Zajednici ili, u mjeri u kojoj je to potrebno, radi održavanja širokog stručnog znanja o nuklearnoj sigurnosti u Zajednici, onih tipova reaktora i njihovih cijelih gorivnih ciklusa kao što su razdioba i transmutacija, koji se mogu upotrebljavati u budućnosti;
 - ii. sigurno zbrinjavanje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada: zbrinjavanje, a posebno aktivnosti prije odlaganja i odlaganje srednjeradioaktivnog, visokorizičnog i dugoživućeg radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnoga goriva te drugih radioaktivnih otpadnih tokova i vrsta za koje trenutačno ne postoje industrijski razvijeni procesi

⁽¹⁾ Osobito Direktiva Vijeća 2006/117/Euratom od 20. studenoga 2006. o nadzoru i kontroli pošiljaka radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva (SL L 337, 5.12.2006., str. 21.); Direktiva Vijeća 2009/71/Euratom od 25. lipnja 2009. o uspostavi okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja (SL L 172, 2.7.2009., str. 18.); Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom; Direktiva Vijeća 2013/51/Euratom od 22. listopada 2013. o utvrđivanju zahtjeva za zaštitu zdravlja stanovništva od radioaktivnih tvari u vodi namijenjenoj za ljudsku potrošnju (SL L 296, 7.11.2013., str. 12.); Direktiva Vijeća 2013/59/Euratom od 5. prosinca 2013. o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potječu od izloženosti ionizirajućem zračenju, i o stavljanju izvan snage direktiva 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (SL L 13, 17.1.2014., str. 1.) i Uredba Vijeća (Euratom) 2016/52 od 15. siječnja 2016. o utvrđivanju najviših dopuštenih razina radioaktivnog onečišćenja hrane i hrane za životinje nakon nuklearne nesreće ili bilo kojeg drugog slučaja radiološke opasnosti i o stavljanju izvan snage Uredbe (Euratom) br. 3954/87 i uredaba Komisije (Euratom) br. 944/89 i (Euratom) br. 770/90 (SL L 13, 20.1.2016., str. 2.).

⁽²⁾ U skladu s člankom III.2. Okvirnog sporazuma za međunarodnu suradnju u istraživanju i razvoju nuklearnoenergetskih sustava IV. generacije.

⁽³⁾ Osim nuklearnog osiguranja, zaštitnih mjera i neširenja nuklearnog oružja, te se aktivnosti mogu provoditi izravnim i neizravnim djelovanjem.

- ili bi se oni mogli poboljšati; smanjivanje radioaktivnog otpada na najmanju moguću mjeru i smanjenje radiotoksičnosti tog otpada; upravljanje znanjem te prijenos znanja i kompetencija među generacijama i programima država članica u području zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva;
- iii. razgradnja: istraživanje za razvoj i evaluaciju tehnologija za razgradnju te sanaciju okoliša nuklearnih postrojenja; potpora za razmjenu najboljih praksi i znanja o razgradnji;
- iv. primjene nuklearne znanosti i ionizirajućeg zračenja, zaštita od zračenja, pripravnost na izvanredna stanja:
- primjene nuklearne znanosti i tehnologija ionizirajućeg zračenja u medicinskom, industrijskom i drugim istraživačkim područjima;
 - učinci i rizici od izlaganja malim dozama zračenja u industriji, medicini ili okolišu;
 - pripravnost na izvanredna stanja za nesreće koje uključuju zračenje te istraživanje o radioekologiji;
 - sigurna i zaštićena opskrba i upotreba radioizotopa;
 - modeli za radiološku disperziju u okolišu i potpora za razmjenu podataka, sustave upozoravanja te suradnju o tehnikama mjerenja ⁽⁴⁾ (treba se provesti izravnim djelovanjima);
- v. nuklearno osiguranje, zaštitne mjere i neširenje nuklearnog oružja (treba se provesti izravnim djelovanjima):
- metode i tehnologija potpore i jačanja zaštitnih mjera Zajednice i međunarodnih zaštitnih mjera;
 - operativna potpora i osposobljavanje za sustav zaštitnih mjera Euratoma;
 - tehnička potpora provedbi Ugovora o neširenju nuklearnog oružja u području nuklearnih zaštitnih mjera uključujući potporu za jačanje Unijina sustava kontrole izvoza;
 - istraživanja i potpora za poboljšanje nuklearne i radiološke sigurnosti i osiguranja u kontekstu globalnog okvira u području KBRN-a (kemijski, biološki, radiološki, nuklearni) i povezanih strategija Unije;
 - metode i tehnologija za otkrivanje nuklearnih i radioaktivnih materijala izvan regulatorne kontrole te sprečavanje nesreća koje uključuju takve materijale i odgovor na takve nesreće, uključujući nuklearnu forenziku;
 - potpora izgradnji kapaciteta za nuklearno osiguranje putem Europskog centra za osposobljavanje u području nuklearnog osiguranja;
- (b) održavanje i daljnji razvoj stručnog znanja i kompetencija u području nuklearne energije unutar Zajednice:
- i. obrazovanje, osposobljavanje i mobilnost, uključujući programe obrazovanja i osposobljavanja kao što su aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA);
- ii. promicanje inovacija, upravljanja znanjem, širenja i iskorištavanja rezultata nuklearne znanosti i tehnologije, posebno u pogledu nuklearne sigurnosti, osiguranja, zaštitnih mjera i zaštite od zračenja;
- iii. potpora za prijenos tehnologije iz istraživanja u industriju;
- iv. potpora za pripremu i razvoj konkurentnog europskog industrijskog kapaciteta za fuziju;
- v. potpora za osiguravanje i raspoloživost europskih i međunarodnih istraživačkih infrastruktura, uključujući infrastrukture JRC-a ⁽⁵⁾, te odgovarajući pristup njima;

⁽⁴⁾ Članci 35., 36. i 38. Ugovora o Euratomu; Odluka Vijeća 87/600/Euratom od 14. prosinca 1987. o aranžmanima Zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti (SL L 371, 30.12.1987., str. 76.).

⁽⁵⁾ Na temelju kontinuiranog investicijskog plana za infrastrukture JRC-a.

vi. za poticanje nuklearne znanosti kao osnove za potporu standardizaciji izravnim djelovanjima osigurat će se najsvremeniji referentni podaci, materijali i mjerenja povezana s nuklearnom sigurnošću, zaštitnim mjerama i osiguranjem te druge primjene kao što je nuklearna medicina;

(c) poticanje razvoja energije fuzije i doprinos provedbi europskog plana za fuziju:

sufinancirano europsko partnerstvo za istraživanje fuzije provest će plan za proizvodnju električne energije fuzijom do druge polovine ovog stoljeća. To može, među ostalim, uključivati:

- i. iskorištavanje postojećih i budućih fuzijskih objekata, uključujući prema potrebi dodjelu bespovratnih sredstava za poslovanje infrastrukturna za istraživanje fuzije;
- ii. pripremu za buduće fuzijske elektrane razvojem svih relevantnih aspekata, uključujući materijale, tehnologije i projektiranje;
- iii. provedbu usmjerenog programa obrazovanja i osposobljavanja uz aktivnosti iz točke (b) podtočke i.;
- iv. koordinaciju zajedničkih aktivnosti sa Zajedničkim poduzećem Fuzija za energiju;
- v. suradnju s Organizacijom ITER;
- vi. znanstvenu suradnju u okviru međunarodnih sporazuma Euratoma;

sufinancirano europsko partnerstvo za fuziju bit će provedeno bespovratnim sredstvima za pravne subjekte koje će uspostaviti ili imenovati države članice i bilo koja treća zemlja pridružena programu Euratoma. Bespovratna sredstva mogu uključivati resurse Zajednice u naravi ili upućivanje osoblja Komisije;

(d) potpora politici Unije i njezinih država članica o nuklearnoj sigurnosti, zaštitnim mjerama i osiguranju:

izravnim djelovanjima podupirat će se politika o nuklearnoj sigurnosti, zaštitnim mjerama i osiguranju te provedba relevantnog zakonodavstva osiguravanjem neovisnih znanstvenih i tehničkih dokaza i stručnog znanja.

—

PRILOG II.

KLJUČNI POKAZATELJI SMJERA UČINKA

Praćenje uspješnosti programa Euratoma u odnosu na njegove specifične ciljeve kako su navedeni u članku 3. stavku 2. sastoji se od praćenja smjera učinka i povezanih ključnih pokazatelja smjera učinka. Smjerovi učinaka ovise o uloženom vremenu: razlikuju se kratkoročni, srednjoročni i dugoročni smjerovi učinka. Pokazatelji smjera učinka služe kao zamjene za izvješće o napretku u ostvarivanju specifičnih ciljeva. Mikropodaci na kojima se temelje ključni pokazatelji smjera učinka, koji su zajednički s programom Obzor Europa, prikupljaju se centralizirano i usklađeno s najmanjim mogućim opterećenjem u pogledu izvješćivanja za korisnike.

Pokazatelji smjera znanstvenih učinaka

Očekuje se da će se programom Euratoma ostvariti napredak u pogledu znanja o jačanju nuklearne sigurnosti i osiguranja; sigurnih primjena ionizirajućeg zračenja; zbrinjavanja istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada; zaštite od zračenja; i razvoja energije fuzije. Napredak u ovom području mjeri se pokazateljima u pogledu znanstvenih publikacija, napretka u provedbi plana za fuziju, razvoja stručnog znanja i vještina te pristupa istraživačkim infrastrukturama.

Napredak prema znanstvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Poboljšavanje sigurne i zaštićene upotrebe nuklearne energije i neelektričnih primjena ionizirajućeg zračenja, uključujući nuklearnu sigurnost, osiguranje, zaštitne mjere, zaštitu od zračenja, sigurno zbrinjavanje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada te razgradnju	Publikacije - broj recenziranih Euratomovih znanstvenih publikacija	Citiranost - ponderirani faktor odjeka u određenom području Euratomovih recenziranih znanstvenih publikacija	Znanost svjetske kvalitete - broj i udio recenziranih publikacija iz programa Euratoma koje daju temeljni doprinos znanstvenim područjima
	Zajedničko znanje - udio ostvarenja istraživanja (otvoreni podaci / publikacije / softver itd.) koji se razmjenjuju putem infrastrukture otvorenog znanja	Širenje znanja - udio ostvarenja istraživanja s otvorenim pristupom koji se aktivno upotrebljavaju/citiraju	Nove suradnje - udio korisnika Euratoma koji su razvili nove transdisciplinarne/transsektorske suradnje s korisnicima njihovih otvorenih ostvarenja istraživanja i inovacija u okviru Euratoma
Poticanje razvoja energije fuzije	Napredak u provedbi plana za fuziju - postotak ključnih etapa iz plana za fuziju za razdoblje od 2021. do 2025. ostvarenih u programu Euratoma		
Održavanje i daljnji razvoj stručnog znanja i izvrsnosti u Uniji	Vještine - broj istraživača koji imaju koristi od aktivnosti usavršavanja u okviru programa Euratoma (s pomoću osposobljavanja, mobilnosti i pristupa infrastrukturi)	Karijere - broj i udio istraživača koji su usavršili vještine s većim utjecajem u svojem području istraživanja i inovacija	Uvjeti rada - broj i udio istraživača koji su usavršili vještine s poboljšanim uvjetima rada
	Broj istraživača koji imaju pristup istraživačkoj infrastrukturi zahvaljujući potpori u okviru programa Euratoma		
	Dostavljeni referentni materijali i referentna mjerenja uvršteni u knjižnicu		Broj izmijenjenih međunarodnih standarda

Pokazatelji smjera društvenih učinaka

Programom Euratoma pomaže se u odgovaranju na prioritete politika Zajednice u pogledu nuklearne sigurnosti i osiguranja, zaštite od zračenja i primjene ionizirajućeg zračenja s pomoću istraživanja i inovacija, kako je vidljivo iz portfelja projekata koji dovode do ostvarenja kojima se doprinosi suočavanju s izazovima u tim područjima. Društveni učinak mjeri se i u pogledu posebnog razvoja u području nuklearnog osiguranja i zaštitnih mjera.

Napredak prema društvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Poboljšavanje sigurne i zaštićene upotrebe nuklearne energije i neelektričnih primjena ionizirajućeg zračenja, uključujući nuklearnu sigurnost, osiguranje, zaštitne mjere, zaštitu od zračenja, sigurno zbrinjavanje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada te razgradnju	Ostvarenja - broj i udio ostvarenja namijenjenih odgovaranju na posebne prioritete politika	Rješenja - broj i udio inovacija i znanstvenih rezultata kojima se odgovara na posebne prioritete politika	Koristi - agregirani procijenjeni učinci upotrebe rezultata koji se financiraju iz programom Euratoma u pogledu rješavanja posebnih prioriteta politika, uključujući doprinos ciklusu oblikovanja politika i zakonodavstva
	Broj usluga pruženih u svrhu potpore zaštitnim mjerama		Broj osiguranih tehničkih sustava i tehničkih sustava u upotrebi
Broj osposobljavanja održanih za službenike na terenu			
	Zajedničko stvaranje - broj i udio projekata Euratoma u kojima građani Unije i krajnji korisnici doprinose zajedničkom stvaranju sadržaja u području istraživanja i inovacija	Obveza - broj i udio korisničkih subjekata programa Euratoma koji imaju mehanizme obveze za građane i krajnje korisnike nakon projekta Euratoma	Društvena prihvaćenost istraživanja i inovacija - prihvaćenost i informiranje javnosti o zajednički stvorenim znanstvenim rezultatima i inovativnim rješenjima u okviru Euratoma

Pokazatelji smjera inovacijskih učinaka

Očekuje se da će program Euratoma imati inovacijske učinke koji će poduprijeti napredak u ostvarivanju njegovih specifičnih ciljeva. Napredak u tom području mjerit će se pokazateljima u pogledu prava intelektualnog vlasništva, inovativnih proizvoda, metoda i procesa te njihove upotrebe uz stvaranje radnih mjesta.

Napredak prema gospodarskim/ inovacijskim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Poboljšavanje sigurne i zaštićene upotrebe nuklearne energije i neelektričnih primjena ionizirajućeg zračenja, uključujući nuklearnu sigurnost, osiguranje, zaštitne mjere, zaštitu od zračenja, sigurno zbrinjavanje istrošenoga goriva i radioaktivnog otpada te razgradnju Poticanje razvoja energije fuzije Održavanje i daljnji razvoj stručnog znanja i izvrsnosti u Uniji	Inovativna ostvarenja - broj inovativnih proizvoda, procesa ili metoda koji proizlaze iz programa Euratoma (po vrsti inovacije) i primjene prava intelektualnog vlasništva	Inovacije - broj inovacija koje proizlaze iz projekata Euratoma (po vrsti inovacije) uključujući one kojima su dodijeljena prava intelektualnog vlasništva	Gospodarski rast - osnivanje, rast i tržišni udjeli poduzeća koja su razvila inovacije financirane u okviru Euratoma
	Podupirano zapošljavanje - broj stvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena i zadržana radna mjesta kod korisničkih subjekata za projekt Euratoma (po vrsti radnog mjesta)	Održivo zapošljavanje - porast broja radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena kod korisničkih subjekata nakon projekta Euratoma (po vrsti radnog mjesta)	Ukupno zapošljavanje - broj izravnih i neizravnih radnih mjesta stvorenih ili održanih zahvaljujući širenju rezultata Euratoma (po vrsti radnog mjesta)
	Iznos javnih i privatnih ulaganja mobiliziranih	Iznos javnih i privatnih ulaganja mobiliziranih za iskorištavanje ili	Napredak Unije prema 3 % BDP-a zahvaljujući programu Euratoma

Napredak prema gospodarskim/ inovacijskim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
	početnim ulaganjem iz Euratom	poboljšavanje rezultata Euratom	

Pokazatelji smjera učinaka politika

Programom Euratom osiguravaju se znanstveni dokazi za oblikovanje politika. To se posebno odnosi na znanstvenu potporu za druge službe Komisije, kao što je potpora zaštitnim mjerama Euratom ili potpora državama članicama u provedbi direktiva u nuklearnom području i području ionizirajućeg zračenja ⁽¹⁾.

Napredak prema učincima politika	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Potpore politici u području nuklearne sigurnosti, zaštitnih mjera i osiguranja	Broj i udio projekata Euratom koji daju nalaze relevantne za politiku	Broj ostvarenja koja imaju dokaziv učinak na politiku	Broj i udio nalaza projekata Euratom citiranih u dokumentima politike / programskim dokumentima

Ciljne vrijednosti definiraju se za izravna i za neizravna djelovanja kako bi se uključili očekivani rezultati za svaki dio programa Euratom.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (Euratom) br. 302/2005 od 8. veljače 2005. o primjeni nadzora sigurnosti Euratom (SL L 54, 28.2.2005., str. 1.); Direktiva Vijeća 2011/70/Euratom i Direktiva Vijeća 2014/87/Euratom od 8. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/71/Euratom o uspostavi okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja (SL L 219, 25.7.2014., str. 42.).